

УДК 658.152:338.43

АНАЛІТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ДОБРОБУТУ КОРІВ МОЛОЧНИХ ПОРІД

Шин А.М.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Інвестування є важливою складовою розвитку економіки як держави, так і будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності. Прийняття інвестиційних рішень супроводжується його обґрунтуванням шляхом визначення доцільності та пріоритетності напрямів інвестицій. Водночас важливим критерієм ефективності вважається вміння передбачати зміни у зовнішньому та внутрішньому бізнес-середовищі суб'єктів господарювання та швидкість реагування на них [1,2].

В умовах викликів внаслідок поширення вірусу COVID-19 та запровадження карантинів вітчизняний бізнес з виробництва молока переживає не найкращі часи, оскільки рівень внутрішнього споживання молочної продукції падає з одночасним посиленням тиску імпоротної продукції, яка є більш конкурентною внаслідок вищого рівня управління та механізації молочних ферм, підтримки з боку держави [1, 2].

З іншого боку, як показує практика, розуміння сутності бізнес-процесів, причинно-наслідкових зв'язків у виробничому процесі, застосування сучасних технологій та підходів до організації роботи молочної ферми, використання найновітніших результатів досліджень дозволяють збільшити обсяг прибутку в розрахунку на 1 га земель, які використовуються для виробництва кормів, у 2 та більше разів, значно знизити поріг рентабельності та посилити конкурентоздатність вітчизняного молочного бізнесу.

На жаль, на даний час прийняття рішень вітчизняними власниками та керівниками відбувається переважно на основі інтуїції, особистої «забаганки», рекомендації «авторитетної особи» або власного досвіду, досить часто отриманого під час реалізації бізнес-проектів у інших видах економічної діяльності. Лише незначна частина ферм здатна провести обґрунтування інвестиційних рішень шляхом врахування ефекту від реалізації таких рішень, на основі чого вибудувати пріоритетність та скласти стратегічний інвестиційний план.

Недооціненим напрямом покращення ефективності вітчизняних молочних ферм є покращення доброту великої рогатої худоби, зокрема питань комфорту її утримання. Комфорт корів є комплексним поняттям, яке включає такі компоненти як наявність укриття від несприятливих природних факторів, якісність та достатність споживання корму та води, вигул та фізичне навантаження, достатність сну та оптимізована поведінка відпочинку. Вагомим негативним чинником, що впливає на всі вищенаведені компоненти та посилює свою значимість в умовах глобального потепління, є тепловий стрес. За оцінками американського вченого Н.Р. Сейнт-П'єра збитки американської економіки від теплового стресу у 2003 р. становили 897 млн. дол. США¹, що на сьогодні в умовах зростання продуктивності корів та глобального потепління може сягати 1,5 млрд. дол. США.

Українські виробники молока по мірі покращення генетичного потенціалу молочних корів та зростання їх продуктивності все більше відчувають наслідки впливу теплового стресу, зокрема, падіння надоїв, індексу осіменіння, зростання рівня абортів, захворюваності на мастит, проблем з ратицями, вибракування тварин тощо.

Основним способом запобігання тепловому стресу у корів є організація належного рівня вентиляції та охолодження у тваринницьких приміщеннях, що вимагає значних інвестицій. Внаслідок цього багато ферм зволікають з прийняттям рішення, або впроваджують «економний» варіант, який на практиці не працює.

Гарною практикою з боку управлінців ферми є вміння обґрунтовувати такі рішення, доводити їх доцільність, а головне - переконувати осіб, які приймають остаточне рішення, за допомогою економічних розрахунків, зокрема строку окупності інвестицій.

За нашими розрахунками облаштування тунельною вентиляцією одного класичного корівника радянського періоду – «клюшечника» обійдеться господарству у 27600 дол. США при операційних витратах у 5600 дол. США на споживання електроенергії вентиляторами протягом періоду теплового стресу у 85 днів. Щорічний ефект від запобігання негативному впливу теплового стресу на падіння молока (на 2 л на добу ²), рівня осіменіння (одне повторне осіменіння - 90 дол.США) та зростання сервіс-періоду (на 21 день) складатиме щонайменше 16200 дол.США. Шляхом математичних розрахунків максимальний період окупності інвестицій становитиме 3 роки, дисконтований період окупності (за ставки дисконтування у 18%) складе 4 роки, внутрішня норма прибутку - 37%.

Отже, такий підхід є гарною візуалізацією, «мовою грошей», який дає можливість оцифровувати ініціативи, надає власникам бізнесу чітке підґрунтя щодо розуміння доцільності та ефекту від їх інвестиційних рішень. Подібні обчислення необхідно проводити по всіх запропонованих ініціативах щодо покращення не лише комфорту, а інших бізнес-процесів молочної ферми. Після цього весь перелік напрямів покращення, які потребують інвестицій, систематизується та ранжується в порядку зростання внутрішньої норми прибутку, а у разі недостатності коштів – у порядку зростання обсягів інвестицій. Після чого складається інвестиційний план впровадження ініціатив, бажано, у поєднанні з фінансовим планом.

Список використаних джерел

1. St-Pierre N. R., Cobanov B., Schnitkey G. Economic losses from heat stress by US Livestock Industries. 2003. American Dairy Science Association. *J. Dairy Sci.* 86:(E. Suppl.): E52–E77
2. Robert J. Collier, 1 Laun W. Hall, Sunthorn Rungruang and Rosemarie B. Zimbleman. *Quantifying Heat Stress and Its Impact on Metabolism and Performance* / URL: <https://www.researchgate.net/publication/267844201> (дата звернення: 17.03.2021).

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національна академія аграрних наук України
Інститут сільського господарства Полісся НААН України
Інститут продовольчих ресурсів НААН України
Інститут садівництва НААН України
Актюбінський регіональний державний університет ім. К.Жубанова
RAGT Semences
Lulea University of Technology
Університет прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф
International Academy of Applied Sciences in Lomza

**Матеріали МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА, ЛОГІСТИКИ ТА
ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА»**

*присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого,
основоположника кафедри технології зберігання, переробки та
стандартизації продукції рослинництва,
завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр.,
доктора сільськогосподарських наук, професора
ЛЕСИКА БОРИСА ВАСИЛЬОВИЧА
2-3 червня 2025 року*

Київ - 2025

Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні технології виробництва, логістики та переробки продукції рослинництва» присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого, основоположника кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва, завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр., доктора сільськогосподарських наук, професора Лесика Бориса Васильовича, 2-3 червня 2025р./ Редкол.: Подпрятів Г.І. (відп. ред.) та ін. Київ, 2025. 260 с.

Матеріали доповідей подані в авторській редакції учасників конференції

Відповідальний редактор: Г.І. Подпрятів

Технічне редагування, комп'ютерна верстка: В.І.Войцехівський

Адреса установи:

Національний університет біоресурсів і природокористування України
(НУБіП України)

вул. Героїв оборони, 15, м. Київ

03041, Україна

<https://nubip.edu.ua>

Агробіологічний факультет: <https://nubip.edu.ua/structure/abf>

Кафедра технології зберігання, переробки та стандартизації продукції
рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика:

<https://nubip.edu.ua/node/1106>

<https://nubip.edu.ua/node/25814>